
Univerzita není státní podnik

Univerzita není státní podnik

HOSPODÁŘSKÉ NOVINY

31.1.2012 Hospodářské noviny Strana 8 Názory, autor: Ondřej Hrušák

Vysoké školy protestují proti chystanému omezení autonomie. Nárok univerzit na nezávislost ale někteří zpochybňují. Např. podle prezidenta Klause musejí vysoké školy ztratit svou nezávislost, protože čerpají peníze od státu. Zrovna z úst prezidenta, který se někdy chová nekontrolovaně (byť je placen z veřejných zdrojů), působí taková konstrukce až groteskně.

Stát již nyní přímo ovlivňuje vysokou školu: 1) penězi, 2) prostřednictvím akreditace studijních programů a 3) prostřednictvím správní rady. A dělá to dost špatně. Dvacet let od revoluce byl téměř jediným kritériem, podle kterého stát přiděloval peníze školám, celkový počet studentů. Dlouho nezohledňoval ani kvalitu školy, ani tak triviální parametry, jako je společenská poptávka po absolventech nebo zájem absolventů o daný obor. I přes ignorantský přístup státu se některým školám podařilo dostat se v různých ohledech na evropskou či světovou úroveň. A všechny školy – dobré i špatné – nyní budou potrestány tím, že je předáme pod plnou kontrolu špatnému hospodáři?

Silnější státní kontrola má být podle nového zákona zajištěna správní radou. Ta existuje již nyní a funguje hlavně jako pojistka proti nežádoucímu nakládání s majetkem, který na školy přešel od státu. Podle nového zákona by správní rada měla plnit klíčovou roli v organizaci školy: nově by měla např. schvalovat rozpočet, statut školy i dlouhodobý záměr a rektora by zavazovala smlouvou, kterou by s ním sepsala.

Třetinu správní rady by přitom měl určit ministr – podle ministra Dobeše by reprezentovala především region. Praktická podoba tohoto principu by mohla být různá: dosud nejnámějším propojením školy s lokální politikou se pyšní plzeňská právnická fakulta...

Navíc, kolik máme osobností, alespoň trochu vzdělaných, které budou moci do těchto správních rad zasednout? Komu se nelíbí proces sestavování Rady pro televizní a rozhlasové vysílání, ať si jej vynásobí počtem vysokých škol a má se na co těšit.

Vysokým školám, kromě toho, vadí systém, v němž by se veřejné prostředky utratily převážně ve prospěch bank. Na otázku, zda školné má vůbec smysl, bychom dostali na různých školách různé odpovědi. Na naší fakultě přijde výuka jednoho medika přes 100 tisíc Kč ročně, od státu dostaneme asi 60 tisíc Kč, zbytek platíme především ze školného zahraničních studentů. Podle návrhu zákona bychom mohli určit školné pro české studenty mezi 0 a 20 tisíci Kč. Je tedy jasné, že by nás okamžitě školné „nevytrhlo“, ale dlouhodobě by mohlo být přínosné, pokud by stát jinde neubral. Jsme schopni nastavit úlevy tak, abychom nepřišli o nadané studenty ze sociálně slabších poměrů. Školnému ale pochopitelně budou více bránit školy, o něž není zájem.

Sečteno, pro úplnou kontrolu státu nad vysokými školami není důvod. Vysoké školy udělaly vše, co po nich stát chtěl a navzdory dosavadnímu špatnému řízení státem navíc alespoň některé to dotáhly na evropskou kvalitu. Nominování desítek správních radních (po vzoru dopravního podniku, ČEZ atd.) ministrem školství by vedlo k úpadku vysokých škol. To je hlavní důvod, proč proti novému návrhu zákona vysoké školy protestují. O školném je možno se bavit po odstranění nedomyšleností.

Nominování desítek správních radních (po vzoru dopravního podniku, ČEZ atd.) ministrem školství by vedlo k úpadku vysokých škol. To je hlavní důvod, proč proti novému návrhu zákona vysoké školy protestují.